

Europaforum Norra Sveriges syn på EU-kommissionens förslag till en övergripande EU-fond under delad förvaltning

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

- **EFNS välkomnar** ansträngningarna till att förbättra koordineringen mellan olika fonder och förslaget om ett gemensamt regelverk, **men är djupt oroade** över förslaget om att inrätta en plan per land. EFNS ser en tydlig risk att detta kommer innebära en begränsning av lokalt och regionalt inflytande och en undanträngning av nödvändig finansiering för regional utveckling, till förmån för kortsiktiga nationella politiska mål som inte tar hänsyn till regionala och inomregionala skillnader.
- **EFNS**, i likhet med den svenska regeringen, **ser kritiskt på** avsaknaden av öronmärkta medel för de nordliga glesbefolkade områdena (NSPA). EFNS understryker vikten av dessa medel för att hantera norra Sveriges särskilda utmaningar såsom gles befolkning, långa avstånd till större marknader, små lokala skattebaser och begränsade ekonomiska resurser. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget och norra Sveriges strategiska position i det europeiska Arktis, är livskraftiga samhällen i Europas periferi en fråga om säkerhet av betydelse för hela EU.
- **EFNS anser** att regionala och territoriella kapitel i de nationella och regionala planerna ska vara obligatoriska. Med endast sektoriella kapitel riskerar sammanhållningspolitikens kärnprinciper – en platsbaserad utgångspunkt, partnerskapsprincipen och flernivåstyrning – att gå förlorade. EFNS **efterfrågar** även starkare garantier för ett genuint genomförande av partnerskapen, så att insatserna blir ändamålsenliga och kan möta regionala och lokala utmaningar. Detta genom trepartspartnerskap, där regional nivå ingår tillsammans med nationell- och EU-nivå, istället för att nationell nivå för en dialog med regionerna och EU var för sig.
- **EFNS stödjer** ambitionen om en enklare och mer resultatbaserad finansiering, men vill samtidigt betona vikten av att små aktörer och innovativa projekt inte missgynnas. För dessa

kan ett förenklat förfarande vara nödvändigt, där fokus ligger på resultat snarare än strikt prestationsbaserade mått. Det är också viktigt att det finns möjligheter till alternativa finansieringsformer som tar hänsyn till lokala förutsättningar, exempelvis kostnadsnivåer i glesbygd, samt att en långsiktig ansats bibehålls för att hantera strukturella utmaningar.

- **EFNS understryker** att konkurrenskraft bäst uppnås genom ett nerifrån-och-upp-perspektiv, där lokala samhällen kan bygga vidare på sina styrkor och investera i långsiktigt kapacitetsbyggande, innovation och förnyelse, i linje med EU:s övergripande prioriteringar för konkurrenskraft. Regionala strategier för smart specialisering (S3) bör fortsatt utgöra ett centralt verktyg för att säkerställa effektiva åtgärder som tillvaratar regionernas komparativa fördelar och stödjer kapacitetsbyggande för att frigöra utvecklingspotential.
- **EFNS stödjer** ambitionerna om att reformer ska komplettera investeringar. För att effektivt möta strukturella hinder för tillväxt och utveckling behöver reformerna utformas med hänsyn till lokala och regionala förutsättningar. EFNS **betonar** vikten av en nära dialog med lokal och regional nivå och lyfter fram regionala strategier för smart specialisering samt OECD:s studie av NSPA-regionerna som relevanta underlag i utformningen.
- **EFNS framhåller** att sammanhållningspolitiken ger kraft och incitament för norra Sverige att fortsätta utvecklas till gagn för hela EU. Stödet från EU har varit avgörande för att utveckla norra Sveriges ekonomiska struktur, stärka lokala samhällen och öka innovationsförmågan samtidigt som investeringarna bidragit till att stödja EU:s gemensamma prioriteringar. Ett genomförande av EU:s sammanhållningspolitik som liknar Faciliteten för återhämtning och resiliens skulle riskera att missa den potential som finns på lokal- och regional nivå.
- **EFNS anser att** ur ett demokratiskt perspektiv och för EU:s långsiktiga legitimitet är det av yttersta vikt att lokal och regional nivå fortsätter att vara en av huvudaktörerna i utformandet av sammanhållningspolitiken. Det nuvarande systemet är inte utan brister, men det utgör en grundpelare som för EU närmare dess invånare. Det gör även att lokala och regionala aktörer inte bara blir utförare av EU-politiken, utan även medskapare, som aktivt är engagerade i att skapa och legitimera det europeiska projektet.

BAKGRUND

Sammanhållningspolitiken är EU:s främsta investeringsverktyg för att stimulera ekonomisk tillväxt och sysselsättning på lokal och regional nivå och spelar en central roll i att främja ekonomisk integration på EU:s inre marknad. Det förändrade geopolitiska läget, till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, har visat hur viktigt det är med livskraftiga lokalsamhällen som kan stå emot externa chocker samt ett Europa som håller samman. EU:s sammanhållningspolitik utgör i detta avseende ett centralt verktyg för att stärka regionernas ekonomiska strukturer, kapaciteten och innovationsförmågan hos företag och offentlig sektor, samtidigt som det bidrar till EU:s gemensamma prioriteringar.

Säkerhetsläget har satt norra Sverige i ett nytt, strategiskt fokus, där regionens position i det europeiska Arktis – en globalt betydelsefull gränsregion – förstärker dess geopolitiska betydelse. Samtidigt är regionen viktig utifrån EU:s satsningar på grön industriell omställning och det framtida behovet av kritiska råvaror. Den nya situationen kräver en fortsatt stark sammanhållningspolitik som förbättrar människors möjligheter att leva, bo och arbeta i norra Sverige. Detta är viktigt inte bara ur ekonomisk synpunkt utan även en avgörande förutsättning för en säkrare och uthålligare region i en alltmer instabil omvärld.

Antagen av Europaforum Norra Sverige 8 oktober, 2025

Jonas Andersson (S),
ordförande, EFNS
Region Jämtland
Härjedalen

Åsa Ågren Wikström (M)
Vice ordförande EFNS
Region Västerbotten

Anders Öberg (S)
Region Norrbotten

Jonny Lundin (C)
Region Västernorrland

Johan Loock (M) Region
Jämtland Härjedalen

Rickard Carstedt (S)
Region Västerbotten

Carina Sammeli (S)
Norrbottens kommuner

Dan Rasmusson (SD)
Region Västernorrland

Daniel Danielsson (C)
Kommunförbundet
Jämtland Härjedalen

Ann Åström (S)
Region Västerbotten

Isak Utsi (S)
Norrbottens kommuner

Erik Lövgren (S)
Kommunförbundet
Västernorrland

**Lars-Gunnar
Nordlander (S)**
Kommunförbundet
Jämtland Härjedalen